

INFORMATIENOTITIE



AAN	De leden van de gemeenteraad
VAN	College van burgemeester en wethouders
ONDERWERP	Geslotenverklaringen autoluwe centrum, Vianense Poort en Prijsseweg
DATUM	22 oktober 2024
BIJLAGE	-
REGISTRATIENUMMER	GZDGCB1654731/1654740

Aanleiding

Afgelopen 1,5 jaar is bijgehouden hoeveel bestuurders er door de geslotenverklaringen van het autoluwe centrum, de Vianense Poort en de Prijsseweg zijn gereden zijn en hoeveel boetes er verstuurd zijn. Deze gegevens zijn geanalyseerd en er is bekeken op welke wijze bijgestuurd kan worden om het aantal doorrijders verder terug te dringen. Dit heeft ook directe raakvlakken met de ombuiging 'Tarief ontheffingen autoluwe binnenstad kostendekkend berekenen'. Graag informeren wij uw raad met deze informatienotitie over de stand van zaken geslotenverklaringen autoluwe centrum, Vianense Poort en Prijsseweg.

1. Beleidsregels geslotenverklaringen

De geslotenverklaringen van het autoluwe deel van het centrum, de Vianense Poort en de Prijsseweg worden gehandhaafd door middel van camerahandhaving. Om dit te kunnen doen zijn beleidsregels vastgesteld. De beleidsregels van de Vianense Poort en Prijsseweg zijn anders dan de beleidsregels voor het autoluwe centrum.

Belangrijkste reden hiervoor is dat de geslotenverklaringen bij de Vianense Poort en Prijsseweg op een (beperkt) deel van een wegvak gelden. Alleen die bestuurders die de geslotenverklaring moeten passeren om hun werk adequaat uit te kunnen voeren of werkzaamheden aan de geslotenverklaring uitvoeren komen in aanmerking voor een ontheffing.

In het centrum is een zone van kracht waarbinnen nog meerdere straten gelegen zijn. Ondernemers en inwoners kunnen een jaarontheffing krijgen om te laden/lossen bij de winkel of woning. Tevens kunnen bestuurders tegen een bedrag van € 2,20 per dag een zogenaamde dagontheffing kopen waarmee ze die betreffende dag het centrum in- en uit kunnen rijden.

2. Huidig gebruik geslotenverklaringen

Locatie autoluwe centrum

Op 3 locaties in het centrum staan camera's die de zone van de geslotenverklaring handhaven: Het Hof, Achterstraat en Tollenstraat. In de periode van februari 2023 tot en met juni 2024 zijn de volgende aantallen geregistreerd. Het betreft dus het totaal aantal passanten dat het centrum is ingereden.

Maand	Aantal passanten	Boetes	% overtredders
Februari 2023	13.923	392	2,8
Maart 2023	13.188	381	2,9
April 2023	12.096	381	3,1

Mei 2023	12.416	385	3,1
Juni 2023	10.026	287	2,9
Juli 2023	13.838	546	3,9
Augustus 2023	12.435	283	2,3
September 2023	13.997	240	1,7
Oktober 2023	12.908	196	1,5
November 2023	10.200	292	2,9
December 2023	17.840	504	2,8
Januari 2024	27.038	402	1,5
Februari 2024	35.302	461	1,3
Maart 2024	21.666	307	1,4
April 2024	19.135	606	3,2
Mei 2024	19.706	446	2,3
Juni 2024	19.055	520	2,7
Juli 2024	17.271	483	2,8

In 2024 is een duidelijke toename van het aantal passanten te zien ten opzichte van het jaar 2023. Het percentage bestuurders dat het centrum inrijdt zonder geldige ontheffing is niet gewijzigd.

Een verklaring voor de stijging van het aantal passanten is dat het tarief voor een dagontheffing in 2024 is vastgesteld op € 2,20. Dit is gelijk aan het tarief voor een dag-parkeerticket. Omdat er geen prijsverschil is, kiezen bezoekers van de stad er vaker voor om een dagontheffing aan te schaffen en naar een winkel in het autoluwe deel te rijden om daar een boodschap te doen in plaats van te parkeren op een betaald parkeerplaats. Hoewel parkeren in het centrum niet is toegestaan is de pakkans relatief klein. Er is onvoldoende capaciteit voor handhaving op geparkeerde auto's in het autoluwe gebied beschikbaar. Hoewel we vaak veel geparkeerde auto's zien in het centrum, ligt het aantal uitgeschreven aankondigingen van beschikking laag.

Het aantal passanten in het centrum ligt hoger dan bij invoering werd verwacht. Een verklaring hiervoor kan gevonden worden in het aantal geregistreerde kentekens per ontheffing. Bij invoering van de camerahandhaving heeft de raad besloten dat op iedere ontheffing vijf kentekens geregistreerd mogen worden, omdat bewoners en ondernemers meerdere voertuigen kunnen bezitten. Dit moeten kentekens zijn die op naam van de aanvrager (of huisgenoot) geregistreerd staan. We gaan hierbij uit van het goede vertrouwen. Het huidige e-loket kent namelijk geen functie die alle kentekens controleert bij de RDW. Alleen op het eerste kenteken vindt een check plaats. Veel bewoners weten dit en registreren vaak ook andere kentekens (bijv. van ouders of kinderen) op de ontheffing.

Locatie Vianense Poort

De beleidsregels voor de geslotenverklaring gelden zowel voor de Vianense Poort als Prijsseweg. De volgende doelgroepen kunnen een ontheffing aanvragen:

- Nood-/hulpdiensten
- Houders ministeriële ontheffing (bijv. Vitens, Liander, Gasunie, ProRail)
- Vrijwilligers brandweer
- Zorgverleners (met HZK-keurmerk of BIG-registratie)

Daarnaast zijn er enkele ontheffinghouders die vanuit het verleden recht op ontheffing hebben voor de Prijsseweg en Vianense Poort. Denk hierbij aan Stichting Samen Verder (Klaartje bussen).

Het gaat hierbij altijd om een jaarontheffing. Een dagontheffing is niet mogelijk. Ondernemers of bewoners hebben geen recht op een ontheffing en dienen om te rijden. In de beleidsregels is opgenomen dat alleen in geval van calamiteit gebruik gemaakt mag worden van de ontheffing.

Ondanks de strikte beleidsregels en het beperkt aantal ontheffingen dat is uitgegeven, wordt er nog steeds dagelijks gebruik gemaakt van de Vianense Poort en Prijsseweg door een groot aantal bestuurders. Bij de Vianense Poort gaat dit vrijwel alleen om ontheffinghouders. Per dag worden er slechts enkele boetes geschreven. Dit neemt niet weg dat het ongewenst is dat dagelijks ruim 100 tot 150 bestuurders van een motorvoertuig de poort passeren.

Vianense Poort

Maand	Aantal passanten	Boetes	% overtredders
Februari	3.606	50	1,4
Maart 2023	4.857	61	1,3
April 2023	5.728	65	1,1
Mei 2023	7.469	90	1,2
Juni 2023	7.091	91	1,3
Juli 2023	5.768	62	1,1
Augustus 2023	5.071	68	1,3
September 2023	5.273	54	1,0
Oktober 2023	6.323	61	1,0
November 2023	3.494	51	1,5
December 2023	3.032	41	1,4
Januari 2024	2.731	23	0,8
Februari 2024	2.481	23	0,9
Maart 2024	3.690	36	1,0
April 2024	3.764	38	1,0
Mei 2024	4.616	43	0,9
Juni 2024	4.924	40	0,8
Juli 2024	4.808	34	0,7

Bij de geslotenverklaring van de Prijsseweg ligt het aantal passanten beduidend lager dan bij de andere geslotenverklaringen. Het percentage overtredders is wel veel hoger.

Locatie Prijsseweg

Maand	Aantal passanten	Boetes	% overtredders
Februari 2023	1.962	404	20,6
Maart 2023	2.303	474	20,6
April 2023	2.490	651	26,1
Mei 2023	2.851	600	21,0
Juni 2023	2.829	586	20,7
Juli 2023	2.683	519	19,3
Augustus 2023	3.214	878	27,3
September 2023	2.777	506	18,2
Oktober 2023	2.664	494	18,5
November 2023	2.293	470	20,5
December 2023	2.162	472	21,8
Januari 2024	2.282	389	17,0

Februari 2024	2.175	381	17,5
Maart 2024	2.683	484	18,0
April 2024	2.509	460	18,3
Mei	2.546	454	17,8
Juni 2024	2.427	418	17,2
Juli 2024	2.222	350	15,8

Boetes

De handhaving op de geslotenverklaringen wordt gedaan door het CVOM (Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie). Overtreders ontvangen een boete via het CJIB. Afgelopen 1,5 jaar werden er gemiddeld ca. 940 boetes per maand verstuurd. Hoewel op de beschikking duidelijk staat beschreven hoe een bestuurder bezwaar kan maken tegen de boete, komt het regelmatig voor dat de ontvanger van de boete contact legt met de gemeente.

Sommigen vragen om een nadere toelichting, maar het merendeel probeert via de gemeente de boete te laten seponeren. Deze bevoegdheid heeft de gemeente echter niet. De medewerkers leggen dit uit aan de ontvanger van de boete. Ook verwijzen zij naar de wijze waarop zij bezwaar kunnen maken tegen de boete. Helaas accepteert niet iedereen dat. Afgelopen 1,5 jaar heeft dit regelmatig tot discussies en agressie geleid richting medewerkers.

3. Maatregelen

Bij alle geslotenverklaringen is het doel om zo min mogelijk verkeer door te laten. Het is immers een maatregel om de leefbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren. Aankomende periode voeren we de volgende maatregelen door.

Locatie autoluwe centrum

- Met het vaststellen van de nieuwe tarieven- en legestabel voor 2025 wordt (conform ombuigingsgids) voorgesteld om het tarief voor een dagontheffing voor het inrijden van de autoluwe stad te verhogen van € 2,20 naar € 10,00. Hoewel de parkeertarieven ook verhoogd worden, is het tarief voor de dagontheffing meer dan twee keer zo hoog. Hierdoor is het minder aantrekkelijk wordt om een dagontheffing aan te schaffen.
- Het contract voor het e-loket is afgelopen. In 2024 wordt de Europese aanbesteding opgestart voor de aanschaf van een nieuwe e-loket. Hierin nemen we op dat het nieuwe systeem ten aanzien van bewoners ontheffingen, alle kentekens controleert. Hierdoor wordt het voor bewoners niet meer mogelijk om een kenteken te registreren dat niet op naam staat van de aanvrager (of huisgenoot).
- Er vindt structureel overleg plaats met AVRI over inzet van handhaving. Tevens wordt jaarlijks bekeken wat de prioriteiten zijn in de handhaving.
- Aankomende jaren blijven we monitoren. Indien het aantal passanten ondanks de maatregelen niet afneemt, dan worden de beleidsregels verder aangescherpt.

Locatie Vianense Poort en Pijpsseweg

Voor beide locaties is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de situatie te verbeteren en het aantal passanten terug te dringen. Dit ligt op deze locaties iets complexer dan bij het autoluwe centrum. Daarom is onderstaande onderverdeling aangehouden.

Geen invloed

- Hulpdiensten (brandweer, ambulance en politie) hebben altijd doorgang bij de geslotenverklaringen. Dit is in landelijke verkeerswetgeving vastgelegd.

- Houders van een ministeriële ontheffing. Deze geldt voor heel Nederland en wordt afgegeven aan bedrijven die werkzaamheden uitvoeren die van algemeen nut zijn. Denk hierbij aan Liander, ProRail, Gasunie, Vltens etc. Deze ontheffing gaat altijd boven lokaal beleid. Hiermee hebben deze bedrijven dan ook automatisch rechten om door de geslotenverklaringen van Culemborg te rijden.

Beperkte invloed

- In het ontheffingenbeleid van Culemborg voor de geslotenverklaringen is vastgelegd dat houders in het bezit van een BIG-registratie of HZK-keurmerk (artsen, verloskundigen, psychiaters etc.) een ontheffing kunnen krijgen. Het college vindt het belangrijk dat deze beroepsgroepen zo snel mogelijk ter plaatse kunnen zijn om hulp te verlenen. Hoewel in het ontheffingenbeleid staat omschreven dat er alleen gebruik gemaakt mag worden van de ontheffing in geval van calamiteit is dit in praktijk niet te controleren. Dit heeft maken met de privacy van de patiënten.
- Het college gaat ervan uit dat deze ontheffinghouders zich aan de geldende beleidsregels houden. Echter stuurt de gemeente bij de eerstvolgende verlenging van de ontheffing (december 2024) een informatieve brief mee waarin we de ontheffinghouders nogmaals wijzen op de beleidsregels en vragen om te sturen waarin we alleen in geval van calamiteit gebruik te maken van de geslotenverklaringen.

Veel invloed

Het college voert de volgende maatregelen door:

- De situatie bij zowel de Pijsseweg als Vianense Poort worden heringericht als onderdeel van de fietsstraat. Begin 2025 ontvangt uw raad een voorstel voor het gefaseerd uitvoeren van de fietsstraat en het beschikbaar stellen van de middelen. Na uitvoering is het voor bestuurders nog duidelijker dat zij er niet doorheen mogen rijden.
- Er mag alleen door de geslotenverklaringen Pijsseweg en Vianense Poort gereden worden in geval van een calamiteit. Afgelopen periode is geconstateerd dat een aantal ontheffinghouders toch door de geslotenverklaring reed zonder dat er sprake was van spoed. Het ging hier bijvoorbeeld om vervoer met de Klaartje bussen of gemeentelijke voertuigen. Deze ontheffinghouders worden hierover aanschreven waarin het college hen vriendelijk doch dringend verzoekt om de beleidsregels die verbonden zijn aan de vergunning te respecteren.
- De Stichting Samen Verder heeft een ontheffing ondanks het feit dat men geen spoedvervoer doet. Dit heeft te maken met in het verleden gemaakte afspraken. Met de Stichting Samen Verder zijn gesprekken gevoerd over de hoeveelheid passanten bij de geslotenverklaringen. De Stichting heeft zich begripvol en meedenkend opgesteld. De Stichting Samen Verder heeft voorgesteld om de Vianense Poort geheel niet meer te gebruiken voor ritten met de Klaartje bus. De geslotenverklaring bij de Pijsseweg wordt alleen nog gebruikt voor ritten tussen vastgelegde gebieden. Er is afgesproken om de situatie volgend jaar te evalueren.
- Vrijwel alle gemeentelijke voertuigen (buitendienst en facilitair) hebben een ontheffing. Bestuurders van deze voertuigen mogen alleen gebruik maken van de ontheffing in geval van calamiteit. Een groot deel van de betreffende voertuigen wordt niet gebruikt bij calamiteiten. In overleg met de betreffende medewerkers wordt een lijst opgesteld met voertuigen die worden ingezet voor werkzaamheden waarbij het echt noodzakelijk is om door de geslotenverklaring te rijden. Alleen voor deze voertuigen wordt dan nog een ontheffing verleend. Voor de overige voertuigen komt de ontheffing vanaf 1 januari 2025 te vervallen.

Algemeen

Niemand wil graag een boete ontvangen. Het is dan ook begrijpelijk dat overtreders gebruik maken van het recht om in bezwaar te gaan tegen een boete. Het mag echter niet leiden tot agressief gedrag of intimidatie van medewerkers van de gemeente. In overleg met de afdeling communicatie wordt bekeken hoe de informatie over de geslotenverklaringen, maar ook de bevoegdheden van de gemeente, nog beter kan.

4. Vervolg

Ook aankomende jaren vindt monitoring op de geslotenverklaringen plaats. De informatie over de geslotenverklaringen wordt toegevoegd aan de P&C-documenten (jaarstukken). Daarmee komt de jaarlijkse informatienotitie te vervallen.